

Het beoordelen en publiceren van waarnemingen

Over dit onderwerp sprak ons Redactielid K. Straatman op onze Contact-bijeenkomst op 21 november 1967. Aangezien niet alle leden aanwezig waren, en het mogelijk voor de wél aanwezigen ook prettig kan zijn het besprokene nogeens te kunnen naslaan, geven wij hieronder een soort résumée.

K. Straatman gebruikte als handleiding het verslag van de Commissie voor de Nederlandse Avifauna (CNA) over de jaren 1957-1967, zoals dit werd uitgebracht door Prof. K.H. Voous in Limosa, Jaargang 40, aflevering 1-3, 1967, blz. 123 e.v. .

Hoewel wij een bescheiden plaatselijke werkgroep zijn, is het goed om ons te spiegelen aan de richtlijnen van de hoogste landelijke autoriteiten, vooral omdat ons Mededelingenblad regelmatig wordt toegezonden aan de N.O.U. (Nederlandse Ornithologische Unie) en belangrijke gegevens eruit worden verwerkt in het kaartsysteem van de Heer M.J. Tekke; zodoende komen zij ook terecht in de jaarlijks in Limosa gepubliceerde "Ornithologie van Nederland", samengesteld door de Hr. C.G.B. ten Kate. Voorts ontvangt ook het RIVON ons Blad.

M.a.w. wij dragen ons steentje bij aan wetenschappelijke publicaties, en ons Blad mag dus géén waarnemingen bevatten, die niet aan de hoogste eisen voldoen.

De CNA heeft een Subcommissie voor een eerste beoordeling van gerapporteerde waarnemingen van dwaalgasten. Voor z.g. volledige waarnemingen" eist deze tenminste twee goede waarnemers, alsmede volledige documentatie. Daarnaast kent men o.a. "onbevestigde waarnemingen": door de Commissie als juist aanvaarde éénpersoonswaarnemingen.

Deze zelfde eisen zouden wij o.i. ook moeten hanteren, niet alleen voor dwaalgasten in ons rayon, maar voor alle min of meer exceptionele waarnemingen.

Degenen, die de waarnemingen van onze leden beoordelen (het driemanschap Brander, de Groot, Straatman voor het Amsterdamse Bos; J.W. de Roever voor Groot Amsterdam, - welke personen desgewenst nog bij andere locale ornithologen te rade gaan, c.q. waarnemingen ter sprake brengen in een volledige bijeenkomst van onze Redactie -), worden geacht dermate op de hoogte te zijn met de hier aanwezige biotopen en de daarbij behorende normale waarnemingen, dat het voor hen geen probleem is de exceptionele eruit te lichten. Dit geldt niet alleen t.a.v. in Groot Amsterdam uitzonderlijke soorten, maar ook t.a.v. afwijkende data van waarneming.

In dit verband beveelt de Hr. Straatman de leden aan zich de "Avifauna van Nederland (1962)", uitgave E.J. Brill in Leiden, aan te schaffen. In deze Avifauna is vastgelegd de "avifaunistische status" van elke vogelsoort (jaarvogel-zomervogel-jaargast-wintergast-doortrekker-onregelmatige gast-dwaalgast, al deze begrippen vanzelfsprekend nader gedefinieerd), terwijl de "talrijkheid" is weergegeven op grond van toentertijd beschikbare gegevens, zowel t.a.v. broedvogels als van de in Nederland doortrekkende of overwinterende soorten en ondersoorten.

Vooraf ook t.a.v. vroege c.q. late data van verschijnen en verdwijnen van zomervogels, wintergasten, doortrekkers, geeft de Avifauna een goede handleiding, en aan de hand hiervan zal ook door onze Redactie-Commissie een waarneming van een vrij algemene vogelsoort i.v.m. het tijdstip van waarneming extra kritisch worden bekeken (voorbeeld: een winterwaarneming van een tjiftjaf).

Wel moet ermee rekening worden gehouden, dat inmiddels alweer de nodige correcties en aanvullingen nodig bleken; deze zijn gedeeltelijk gepubliceerd in Limosa 37, 1964, pp. 299-303, terwijl voorts correcties kunnen worden afgeleid uit ten Kate's "Ornithologie van Nederland" betreffende de jaren 1964 e.v. . Het zal echter nog tot 1970 duren, alvorens een geheel nieuwe editie van deze Avifauna het licht zal zien.

Vanzelfsprekend zijn de hierin vastgelegde landelijke gegevens niet zonder meer van toepassing op een klein deel van Nederland (als Groot Amsterdam, of sterker nog: het Amsterdamse Bos). Landelijk is bijv. de scholekster "jaarovogel", maar in het Amsterdamse Bos ontbreekt hij in de winter. Daarentegen wordt de waterral (o.a.) "wintervogel in vrij klein aantal" genoemd, maar in het Oeverland van het Nieuwe Meer is hij in diverse winters niet zo'n zeldzame verschijning; vgl. bijv. de winter 1967/'68.

Wat betreft het Amsterdamse Bos krijgen wij nu gelukkig in 1968 onze eigen "Avifauna", samengesteld door Drs. J.J. Frieswijk. Vooral ook nieuwe, al of niet jeugdige, Amsterdamse vogelaars, die dikwijls hun eerste schreden juist in dit gebied zetten, zullen daaraan een goed houvast kunnen hebben: kunnen nagaan of hun vermeende waarneming normaal of exceptioneel is, en in het laatste geval de waargenomen vogel(s) een tweede blik gunnen, alvorens zij hun waarneming op welke wijze dan ook openbaar maken.

Resumerend willen wij stellen;

dat de Redactie het haar taak acht om te voorkomen dat:

- a. een in ons Blad - zonder voorbehoud - opgenomen waarneming, later door de CNA wordt afgekeurd;
- b. een waarneming uit ons Blad wordt erkend, in het vertrouwen dat onze Redactie de waarneming publiceert op grond van gedetailleerder gegevens dan in het Blad opgenomen.

Het staat tenslotte een ieder vrij om rechtstreeks op de daarvoor bestemde kaarten waarnemingen door te geven aan de Heer Tekke, en het zal onze Redactie alleen maar verheugen indien een waarneming, die zij voorzichtigheidshalve niet opnam, op grond van een door de waarnemer ingezonden kaart door de Commissie voldoende gedocumenteerd wordt geacht, en dus verwerkt wordt in welke N.O.U.-publicatie dan ook.

Mogen wij er verder nog eens op wijzen, dat het het werk van de Redactie Commissie aanmerkelijk vereenvoudigt, indien waarnemers over exceptionele waarnemingen "geen gras laten groeien", maar met de details nog vers in het geheugen zich spoeden naar - bij voorkeur - de Hr. Straatman voor waarnemingen in het Amsterdamse Bos, de Hr. de Roever voor daarbuiten; indien dit problemen zou opleveren, verdient het aanbeveling op korte termijn telefonisch contact op te nemen.

Wij hopen hiermede te hebben aangetoond, dat de Redactie beslist niet voor haar plezier, en allermint gemakshalve, soms twijfel uit ten aanzien van de wenselijkheid om bepaalde waarnemingen in ons Blad op te nemen, maar vóór alles omdat zij er prijs op stelt wetenschappelijk zo gefundeerd mogelijk uit de bus te komen, en daarmee de naam van onze VWG hoog te houden.

Mej. Mr. J.H.U. van Drooge

Februari 1968
vDr/vDr